



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 394/09-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša o prijatej sťažnosti T. L., K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001 konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. T. L. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. T. L. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 292,26 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a dvadsaťšesť centov), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. M. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 394/09-21 z 26. novembra 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť T. L., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 160/2001 začalo 17. januára 2001 podaním návrhu J. B., K. (ďalej len „navrhovateľ“) na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov proti sťažovateľke. Podľa názoru sťažovateľky v postupe okresného súdu dochádza k zbytočným priet'ahom, čo má za

následok porušovanie jej základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tento názor sťažovateľka odôvodnila takto:

„Od podania návrhu na začatie konania o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov... som žiadala vytyčiť termín na pojednávanie podaním zo dňa 05. 05. 2004, nakoľko vo tejto dobe Okresný súd v Žiline vo veci vôbec nekonal.

Okresný súd... ani po tejto výzve nevytyčil vo veci žiadne pojednávanie, a tak som podala na okresný súd opätovne žiadosť o vytyčenie termínu na pojednávanie zo dňa 06. 10. 2004.

Okresný súd... vo veci vytyčil prvé pojednávanie až po piatich rokoch, a to dňa 07. 02. 2006, ktoré následne odročil na... 25. 04. 2006 za účelom vypočutia navrhovateľa.

Okresný súd na pojednávani dňa 25. 04. 2006 odročil pojednávanie na neurčito, a to za účelom ďalšieho dokazovania vypočutím svedkov navrhovaných tak mnou ako aj navrhovateľom.

Termín pojednávania bol vytyčený o viac ako rok po predmetnom pojednávani a to dňa 27. 09. 2007.

Dňa 27. 09. 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd... odročil na neurčito, a to z dôvodu obsadenosti termínov do konca kalendárneho roka 2007.

Ja som dňa 15. 04. 2008 opätovne žiadala vytyčiť termín na pojednávanie nakoľko súd pojednávanie do apríla 2008 nevytyčil, a to ubehol už skoro rok od posledného pojednávania, súd teda termín na pojednávanie nevytyčil, ani vo veci nevykonal žiadny procesný úkon.

Ja som dňa 17. 07. 2008 podala sťažnosť do rúk predsedu Okresného súdu v Žiline vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline, č. k. 13C 160/2001 na prietahy v súdnom konaní a proti porušovaniu základných práv a slobôd podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky.

Súd napokon vytyčil pojednávanie na deň 29. 09. 2008, pričom toto pojednávanie opätovne odročil na neurčito, kde nám uložil lehotu 20 dní za účelom mimosúdnej dohody. K dohode... nedošlo a Okresný súd... vytyčil termín na pojednávanie až po 8 mesiacoch od pojednávania, kde nám stanovil 20-dňovú lehotu na mimosúdnu dohodu.

Na pojednávani konanom dňa 04. 05. 2009 súd opätovne odročil pojednávanie na neurčito, pričom nám stanovil lehotu 20 dní na predloženie potrebných dokladov na

pokračovanie v konaní. Tieto doklady som súdom v stanovenej lehote predložila, no súd do dnešného dňa pojednávanie nevytýčil, vo veci nevykonal žiadny procesný úkon, a napriek tomu, že ide v súčasnosti už o takmer 9 rokov trvajúci spor nevyviesol súd ani prvostupňové rozhodnutie vo veci.

Napriek všetkým mojím urgenciám adresovaným Okresnému súdu v Žiline ako aj predsedovi Okresného súdu v Žiline vo forme sťažnosti na prietahy v konaní Okresný súd v Žiline porušil moje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a to v konaní vednom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 13 C 160/2001, nakoľko súdne konanie vo veci vysporiadania BSM prebieha už takmer 9 rokov a za toto obdobie súd vo veci vytýčil len 5 pojednávaní, inak vo veci nekonal a nevydal vo veci ani prvostupňové rozhodnutie.“

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo T. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001 konať bez zbytočných prietahov.

T. L. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- €..., ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky advokátke JUDr. M. P. ... vo výške 292,26 €...“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredseda listom sp. zn. 1 SprS/46/2010 z 19. februára 2010 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 23. marca 2010.

2.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu vo veci vykonaných procesných úkonov k predmetnej veci uviedol:

„Vo vyjadrení sudkyne k sťažnosti sa uvádza...

V zmysle Dodatku č. 7 k Rozvrhu práce pre rok 2007 Okresného súdu Žilina bola vec dňa 5. 10. 2007 pridelená na ďalšie prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Mgr. M. K. V zmysle uvedeného dodatku bolo sudkyňi Mgr. K. pridelených takto 225 vecí došlých súdu do 31. 12. 2006. Popri tom do senátu Mgr. K. – 33 C napádali aj nové občianskoprávne veci. Jednalo sa o veci, ktoré sa viedli na súde od r. 1990 a do 2006, išlo z 2/3-ín o skutkovo a právne náročné veci. Tiež po obsahovej stránke sa jednalo o rozsiahle veci, keď niektorý spis obsahoval aj 400 strán. Novourčená zákonná sudkyňa sa s pridelenými vecami musela najskôr podrobne oboznámiť po skutkovej stránke a veci si pripraviť po právnej stránke a pritom vybavovať i veci, ktoré jej boli pridelené ako nový nápad. ...

V danom prípade sa jedná o skutkovo zložitú vec, medzi účastníkmi sú rozpory v nadobúdaní spoločného majetku za trvania manželstva a predovšetkým v tom, z akých prostriedkov bola nadobudnutá nehnuteľnosť a aká je hodnota nehnuteľnosti. v tomto štádiu konania je potrebné už len zistiť hodnotu nehnuteľnosti, pokiaľ účastníci konania nebudú žiadať zahrnúť do masy BSM ďalšie nové položky. Ako som sa vyššie vyjadrila v októbri 2007 mi bolo pridelených vyše 200 vecí napadnutých od r. 1990 do konca roku 2006, ktoré som musela postupne podrobne naštudovať a pritom vybavovať i bežný nápad vecí. Po vypracovaní znaleckého posudku bude vo veci stanovený nový termín pojednávania.

Konanie 13 C/160/2001 je skutkovo zložitá, kde je potrebné prejudiciálne riešiť viacero otázok, či už vlastníckych práv k jednotlivým položkám masy BSM a zistiť ich jednotlivú hodnotu.

V konaní sa do 13. 6. 2003 nepostupovalo plynulo a postup súdu bol neefektívny. Od 13. 6. 2003 do 14. 7. 2003, kedy súd začal vykonávať procesné úkony pre vytýčenie pojednávania a odstraňovať vady návrhu, vo veci súd konal riadne. Ďalšie obdobie nečinnosti bolo do januára 2006, kedy súd nekonal účelne. Ďalšia nečinnosť súdu, resp. vykonanie len čiastkových úkonov, ktoré nevykazujú znaky nepretržitého účelného konania bolo do 30. 7. 2008, kedy súd stanovil ďalšie termíny pojednávania. Prieťahy v konaní boli zapríčinené objektívnymi skutočnosťami a to nadmernou zaťaženosťou sudcov spôsobenou preložením sudcov pôsobiacich v občianskoprávnom oddelení na výkon funkcie na Krajský súd v Žiline, čo však samo osebe postup súdu vo vzťahu k účastníkom konania nemôže ospravedlniť.

Prešetrením sťažnosti, obsahu spisu mám za to, že po doručení sťažnosti odporkyne predsedovi súdu dňa 17. 7. 2008 sa koná bez neodôvodnených prieťahov. Celková dĺžka konania je čiastočne následkom zložitého dokazovania, ako aj správanie sa účastníkov konania, ktorí boli vo vzťahu k súdom uloženej povinnosti oznámiť výsledok dohody po odročení pojednávania nečinní. Reagovali až na výzvu súdu, ktorá si nevyhnutne vyžiadala určitý čas na realizáciu. Súd pritom postupoval hospodárne, keď na žiadosť účastníkov s predpokladom mimosúdnej dohody odročil pojednávanie na neurčito, pretože pre prípad dohody by odpadli značné náklady spojené s dokazovaním, najmä v súvislosti s určením hodnoty jednotlivých hnutelných vecí a nehnuteľnosti, rodinného domu. Za účelný považujem postup súdu, ktorý žiadal predloženie jednotlivých dôkazov a listín, ako aj oznámenie rozhodných skutočností priamo od účastníkov, pretože zisťovanie týchto skutočností prostredníctvom tretích osôb by bolo značne neefektívne... a nehospodárne.... Jednotlivé časové úseky medzi podaniami účastníkov a konaním súdu v rozmedzí 1 až dvoch mesiacov, čo predstavuje primeraný časový úsek vzhľadom k administratívnej práci v senáte sudcu, vykonaním jednotlivých jednoduchších úkonov súdnymi úradníkmi, ako aj vo vzťahu k priebežnému vybavovaniu všetkých vecí v senáte sudcu. Činnosť sudkyne od podania sťažnosti sťažovateľky predsedovi súdu bola raz štvrťročne kontrolovaná a v konaní nebolo zistené dlhšie neprimerané obdobie nečinnosti.

Okresný súd v Žiline je preto názoru, že hoci aj v konaní došlo k určitým prieťahom a zásahu do ústavných práv odporkyne, od 30. 7. 2008 k porušovaniu jej práv nedochádza. ... Preto zastávam názor, že je potrebné pri rozhodovaní Ústavného súdu... zohľadniť aj skutočnosť, že vybavením sťažnosti podľa § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. došlo k odstráneniu dôvodov nečinnosti a vo veci sa naďalej riadne koná, hoci vzhľadom na zložitosť zistenia skutkového stavu v konaní, kde spôsob vyporiadania vzťahov medzi účastníkmi vyplýva z právneho predpisu a teda súd nie je viazaný ich návrhmi, nebolo vo veci doposiaľ právoplatne rozhodnuté.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody navrhujem Ústavnému súdu..., aby v prípade, že uloží Okresnému súdu v Žiline povinnosť, aby vo veci konal bez prieťahov..., aby sťažovateľke nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy, pretože v konaní sa od 30. 7. 2008 riadne koná, prípadne jej priznal primeraný nárok, len s poukazom na obdobie predchádzajúcej nečinnosti. Sťažovateľkou uplatnený nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v rozsahu 10.000,- eur považujem za neprimeraný aj vo vzťahu k ustálenej rozhodovacej

činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti Ústavného súdu...“

Zároveň podpredseda okresného súdu oznámil: *„Okresný súd Žilina súhlasí s upustením od ústneho pojednania veci, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie.“*

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku z 23. marca 2010 k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„Z vyjadrenia Okresného súdu Žilina vo veci 13 C 160/2001 jednoznačne vyplýva, že Okresný súd v Žiline vo veci vôbec nekonal minimálne od 16. 05. 2001 do 13. 06. 2003, od 14. 07. 2003 do 07. 02. 2006, od 25. 04. 2006 do 27. 09. 2007, od 05. 10. 2007 do 29. 09. 2008 a od 01. 10. 2008 do 04. 05. 2009.“

Dlhoročnú nečinnosť súdu v tejto veci nie je možné odôvodňovať skutkovou a právnou zložitou veci.

Aj keby terajší zákonný sudca konal vo veci bez prieťahov, doterajšia dlhodobá a opakovaná nečinnosť súdu je dostatočným dôvodom, aby Okresnému súdu v Žiline bola Ústavným súdom SR uložená povinnosť konať v tejto veci bez prieťahov.

Súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania.

Vzhľadom na horeuvedené skutočnosti žiadam mojej sťažnosti zo dňa 03. 08. 2009 v celom rozsahu vyhovieť.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva na pojednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom okresného

súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 140/06).

II.

Z obsahu s'ťažnosti, jej príloh, vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 160/2001:

- 7. január 2001 – navrhovateľ podal okresnému súdu návrh na vyporiadanie BSM proti s'ťažovateľke (sp. zn. Nc 214/01),
- 23. január 2001 – okresný súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku a na predloženie originálu plnej moci udelenej právnomu zástupcovi JUDr. D. C.,
- 5. február 2001 – navrhovateľ zaplatil súdny poplatok,
- 7. február 2001 – okresný súd urgoval navrhovateľa na predloženie originálu plnej moci,
- 12. február 2001 – navrhovateľ predložil splnomocnenie,
- 12. február 2001 – okresný súd vyzval s'ťažovateľku na vyjadrenie sa k návrhu,
- 14. marec 2001 – s'ťažovateľka prevzala fotokópie dokladov nachádzajúcich sa v spise,
- 16. máj 2001 – pokyn na prevedenie spisu do registra „C“ (pridelená sp. zn. 13 C 160/2001),
- 13. jún 2003 – okresný súd urgoval s'ťažovateľku, aby sa vyjadrila k návrhu navrhovateľa,
- 2. júl 2003 – s'ťažovateľka sa vyjadrila k návrhu,
- 3. júl 2003 – okresný súd vyzval s'ťažovateľku na predloženie originálu plnej moci udelenej právnej zástupkyňi JUDr. M. P.,
- 14. júl 2003 – právna zástupkyňa s'ťažovateľky predložila originál plnej moci,
- 30. marec 2004 – právny zástupca navrhovateľa urgoval termín pojednávania,
- 9. január 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 7. február 2006,
- 7. február 2006 – na pojednávanie sa nedostavil navrhovateľ, po vyjadreniach právnych zástupcov účastníkov konania a s'ťažovateľky okresný súd odročil pojednávanie na 25. apríl 2006 pre účely výsluchu navrhovateľa a pripojenia spisu sp. zn. 2 C 927/99,
- 25. február 2006 – bol pripojený spis okresného súdu sp. zn. 2 C 927/99,
- 21. apríl 2006 – právny zástupca navrhovateľa predložil stanovisko k vyjadreniu s'ťažovateľky, zároveň rozšíril BSM o ďalšie položky,

- 25. apríl 2006 – po vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov okresný súd odročil pojednávanie (bez určenia termínu) pre účely vypočutia navrhnutých svedkov,
- 14. jún 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 27. september 2007,
- 13. august 2007 – okresný súd oznámil právnej zástupkyňi sťažovateľky, ktorým svedkom sa nepodarilo doručiť predvolanie, preto žiadal o oznámenie ich správnej adresy, prípadne zabezpečenie ich účasti na pojednávaní,
- 27. september 2007 – po výsluchoch svedkov a vyjadrení účastníkov konania, resp. ich právnych zástupcov okresný súd pojednávanie odročil na neurčito pre účely oboznámenia sa s vykonaným dokazovaním a pre účely ďalšieho dokazovania,
- 27. marec 2008 – okresný súd uznesením č. k. 13 C 160/01-98, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. apríla 2008, nepriznal svedkovi V. L. svedočné,
- 15. apríl 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky žiadala o nariadenie termínu pojednávania,
- 17. júl 2008 – sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní,
- 30. júl 2008 – okresný súd nariadil pojednávanie na 29. september 2008,
- 31. júl 2008 – okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľa, aby na pojednávaní predložil okresnému súdu originály relevantných listín,
- 12. august 2008 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámila adresu sťažovateľky, ktorej sa nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie s poznámkou „*adresát neznámy*“ (adresa: K.), a zároveň aby oznámila adresu pobytu svedkyne K. J. ml., ktorú navrhla vypočuť (na adrese R., B. je „*neznáma*“),
- 18. august 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila adresu pobytu sťažovateľky (L., B.), ako aj to, že svedkyňa K. J. sa nachádza na jej neznámom mieste v Českej republike,
- 29. september 2008 – po vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov okresný súd pojednávanie odročil na neurčito pre účely zváženia mimosúdnej dohody a v prípade, ak k nej nedôjde, účastníci oznámia otázky na znalecké dokazovanie,
- 30. september 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila relevantné doklady,
- 7. október 2008 – právny zástupca navrhovateľa oznámil adresu svedka Bc. V. U.,
- 10. december 2008 – okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľa, aby oznámil, či došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody, ak nie, nech oznámi ďalšie potrebné skutočnosti,

- 14. január 2009 – právny zástupca navrhovateľa oznámil, že k mimosúdnej dohode nedošlo, a uviedol požadované skutočnosti (s priložením dokladov),
- 3. marec 2009 – okresný súd zaslal právnomu zástupcovi navrhovateľa podanie sťažovateľky (jej právnej zástupkyne z 29. septembra 2009) doručené okresnému súdu 30. septembra 2008; a právnej zástupkyne sťažovateľky zaslal na vyjadrenie podanie navrhovateľa (jeho právneho zástupcu z 13. januára 2009) doručené 14. januára 2009,
- 18. marec 2009 – právna zástupkyňa sťažovateľky sa vyjadrila k podaniu navrhovateľa,
- 24. marec 2009 – okresný súd nariadil pojednávanie na 4. máj 2009,
- 28. apríl 2009 – svedok Mgr. V. U. požiadal o výsluch prostredníctvom dožiadania príslušného okresného súdu v Bratislave (zároveň predložil kúpno-predajnú zmluvu z 23. februára 1998),
- 4. máj 2009 – na začiatku pojednávania ospravedlnil svoju ďalšiu neúčast' právny zástupca navrhovateľa, avizoval však požiadavku znaleckého dokazovania na určenie ceny nehnuteľnosti, ktorá okrem iných vecí tvorí BSM, po vyjadrení účastníkov konania a právnej zástupkyne sťažovateľky okresný súd pojednávanie odročil na neurčito na účely predloženia ďalších dokladov účastníkmi konania,
- 5. máj 2009 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila požadované doklady,
- 7. máj 2009 – právny zástupca navrhovateľa predložil požadované doklady,
- 21. august 2009 – okresný súd požiadal realitné kancelárie P., s. r. o., Ž.; C., s. r. o., Ž.; a R. R., s. r. o., Ž., o určenie trhovej ceny nehnuteľnosti patriacej do BSM,
- 10. september 2009 – spoločnosť P., s. r. o., Ž., oznámila trhovú cenu nehnuteľnosti (56 430 – 66 388 €),
- 21. september 2009 – spoločnosť R. R., s. r. o., Ž., oznámila, že nie je v ich možnostiach poskytnúť presnú a zaručenú cenu nehnuteľnosti, ale iba približnú cenu (45 000 €).

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Pretože obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručený v čl. 38 ods. 2 listiny je totožný so základným právom zaručeným v čl. 48 ods. 2 ústavy, porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy znamená súčasne aj porušenie základného práva zaručeného v čl. 38 ods. 2 listiny.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 95/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 160/2001 došlo k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05, I. ÚS 331/06). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že doterajšia dĺžka trvania posudzovaného konania rozhodne nebola závislá od zložitosti veci. Potreba vykonania výsluchov svedkov a zisťovanie hodnoty vecí tvoriacich BSM síce môže robiť občianskoprávnu vec skutkovo zložitejšou, avšak nemožno ňou ospravedlniť prípadnú absolútnu nečinnosť všeobecného súdu v rámci jeho postupu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd zistil, že na výzvu okresného súdu z 12. februára 2001, aby sa vyjadrila k návrhu navrhovateľa, sťažovateľka reagovala až (po ďalšej urgencii okresného súdu) 2. júla 2003, t. j. po viac ako 28 mesiacoch. Ústavný súd však túto skutočnosť nevyhodnotil ako prekážku, ktorá by zvlášť významným spôsobom bránila okresnému súdu byť vo veci činným a vo veci ďalej plynulo konať. Okresný súd však mohol urgovať splnenie výzvy aj podstatne skôr. Ďalší nedostatok v správaní sťažovateľky, ktorý však takmer žiadnou mierou neprispel k celkovej dĺžke trvania konania, pretože bol v relatívne krátkom čase odstránený, predstavovalo neoznámenie zmeny adresy jej pobytu okresnému súdu včas.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný v období od 16. mája 2001 do 13. júna 2003, t. j. takmer 25 mesiacov, od 14. júla 2003 do 9. januára 2006, t. j. takmer 30 mesiacov, od 25. apríla 2006 do 14. júna 2007, t. j. viac ako 13 mesiacov, od 27. septembra 2007 do 27. marca 2008, t. j. 6 mesiacov, a od 27. marca 2008 do 30. júla 2008, t. j. viac ako 4 mesiace.

Okresný súd teda počas 6 a pol roka vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas napadnutého súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02).

K obrane okresného súdu, že *„prietahy v konaní boli zapríčinené objektívnymi skutočnosťami a to nadmernou zaťaženosťou sudcov“*, ústavný súd pripomína, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že okresný súd mal problémy s vybavovaním veľkého množstva agendy, nemôže byť pripočítaná na

ťarchu účastníkov konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci účastníka, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 156/02, I. ÚS 65/04).

Ďalší obranný argument okresného súdu, ktorým poukazoval na nečinnosť účastníkov pri oznámení výsledku pokusu o mimosúdnu dohodu, mohol ústavný súd akceptovať iba čiastočne, a to z dôvodu, že jeho výsledok bol okresnému súdu oznámený po necelých štyroch mesiacoch, čo v kontexte celkovej dĺžky trvania konania nepredstavuje významný prieťah.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, ktoré odôvodnila najmä právnou neistotou, v ktorej sa počas trvania konania nachádza, ako aj samotnou celkovou dĺžkou trvania konania a významom predmetu sporu pre jej osobu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre

sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä s prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku konania a dlhotrvajúcu nečinnosť okresného súdu považuje za primerané v sume 5 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy za právne zastúpenie v celkovej sume 292,26 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 je 115,90 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2010 je 120,23 € a hodnota režijného paušálu je 7,21 €.

Sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnému súdu) a za

jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2010 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v celkovej sume 444,04 € vrátane režijného paušálu a 19 % DPH.

Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa sťažovateľky si nárok na úhradu trov uplatnila iba v sume 292,26 €, ústavný súd priznal úhradu trov iba v sťažovateľkou uplatnenej výške, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2010